

**KANTA-HÄMEEN HYVINVOINTIALUEEN SÄTEILY-
TOIMINNAN JOHTAMIS-
JÄRJESTELMÄN MODALITEETTIKOHTAISET
VASTUUALUEET**

Tähän dokumenttiin on koottu Kanta-Hämeen hyvinvointialueen säteilytoiminnan johtamisjärjestelmän modaaliteettikohtaiset vastuualueet koskien johtamisjärjestelmään kuuluvia turvallisuuslupia (Liite 1)

Aikaisemmat versiot: -

Säteilylaki ja asetukset

1. Säteilylaki 859/2018, 15.12.2018
2. Valtioneuvoston asetus ionisoivasta säteilystä 1034/2018, 15.12.2018
3. Sosiaali- ja terveysministeriön asetus ionisoivasta säteilystä 1044/2018, 15.12.2018

Voimaan 1.1.2023

SISÄLLYSLUETTELO

KANTA-HÄMEEN HYVINVOINTIALUEEN SÄTEILYTOIMINNAN JOHTAMISJÄRJESTELMÄN MODALITEETTIKOHTAISET VASTUUALUEET	4
SÄTEILYN LÄÄKETIETEELLISEEN KÄYTTÖÖN OSALLISTUVIEN TYÖNTEKIJÖIDEN KELPOISUUS JA OSAAMINEN	4
SÄTEILYTYÖNTEKIJÖIDEN KOULUTUS JA PEREHDYTYKSI 5	5
AMMATTITAITOA YLLÄPITÄVÄ TÄYDENNYSKOULUTUS	5
SÄTEILYN KÄYTÖN VALTUUDET	6
SÄTEILYN KÄYTÖN KESKEYTYSVALTUUDET	6
SÄTEILYN LÄÄKETIETEELLISEN KÄYTÖN VASTUUROOLIT	6
SÄTEILYN KÄYTÖN ASiantuntijat ja säteilyturvallisuusvastaavat	6
1. Säteilyturvallisuusasiantuntija (STA).....	7
2. Lääketieteellisen fysiikan asiantuntija (LFA)	7
3. Säteilyturvallisuusvastaava (STV)	8
SÄTEILYN KÄYTÖN LÄÄKETIETEELLINEN VASTUU.....	9
1. Lähettävät lääkärit	9
2. Tutkimuksista ja toimenpiteistä vastaavat lääkärit	10
SÄTEILYTOIMINNAN KÄYTTÖPAIKAN MUUT VASTUUHENKILÖT	12
1. Vastaavat käyttäjät	12
2. Laadunvarmistuksesta vastaavat	13
3. Henkilödosimetriasta vastaavat	13
4. Säteilytoiminnan tukihenkilöt	14
5. Laitahuollosta vastaavat	15
MUUT SÄTEILYN LÄÄKETIETEELLISEEN KÄYTTÖÖN OSALLISTUVAT TERVEYDENHUOLLON AMMATTIHENKILÖT	16
1. Säteilyyn perehtynyt työterveyslääkäri.....	16
2. Muut säteilylle altistavaa työtä tekevät terveydenhuollon ammattihenkilöt	16
Liite 1. Kanta-Hämeen hyvinvointialueen säteilytoiminnan johtamisjärjestelmään kuuluvat turvallisuusluvat	18
Liite 2. Kanta-Hämeen hyvinvointialueen säteilytoiminnan johtamisjärjestelmän kaavio	19

KANTA-HÄMEEN HYVINVOINTIALUEEN SÄTEILYTOIMINNAN JOHTAMISJÄRJESTELMÄN MODALITEETTIKOHTAISET VASTUUALUEET

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen säteilytoiminnan johtamisjärjestelmässä¹⁾ säteilyä käyttävät toiminnot on jaettu modaaliteettikohtaisiin vastuualueisiin (Liite 2), joille on nimetty säteilyturvallisuusvastaavat (STV), säteilyturvallisuusasiantuntijat (STA) ja lääketieteellisen fysiikan asiantuntijat (LFA).

Tässä dokumentissa on kuvattu myös modaaliteettikohtaisille vastuualueille nimitettyjen muiden vastuuhenkilöiden ja erillisiin keskeisiin säteilytoiminnan tehtäväkokonaisuuksiin asioista paikan päällä nimitettyjen vastuuhenkilöiden (käyttöpaikan vastuuhenkilöt) roolit ja tehtävät sekä tarpeen mukaiset muut toimintayksikkö-, toiminta-, modaaliteetti- tai laitekohtaiset vastuuroolit.

Säteilytoiminnan johtamisjärjestelmän vastuutahojen (aluehallitus), asiantuntijoiden ja vastuuhenkilöiden sekä johtajaylifyysikon ja säteilytoiminnan laaturvällikön vastuut, velvollisuudet ja tehtävät on kuvattu Kanta-Hämeen hyvinvointialueen säteilytoiminnan johtamisjärjestelmän dokumentaatioissa ja tarkemmin erillisessä dokumentissa.

Säteilytoimintaan osallistuvia, eri ammattiryhmiä edustavia työntekijöitä koskevat osaamisvaatimukset, tehtävässä edellytetty koulutus, vastuut ja tehtävät on säädetty säteilylaissa (859/2018) ja Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa ionisoivasta säteilystä (1044/2018). Tässä dokumentissa kuvataan yleisellä tasolla säteilytoimintaan osallistuvien työntekijöiden osaamisvaatimukset ja tärkeimmät tehtävät ja vastuut. Lisäksi kuvataan säteilytoimintaan osallistuvien työntekijöiden käyttöpaikkakohtaiset ja modaaliteettikohtaiset vastuuroolit ja niille asetetut tehtävät. Perehdyttämissuunnitelma säteilytoimintaan osallistuville ammattiryhmille kuvataan erillisessä dokumentissa.

Modaaliteettikohtaisia erillistehtäviä on täsmennetty tarpeen mukaan modaaliteettikohtaisten vastuualueiden vastuuhenkilödokumentissa (erillinen dokumentti).

Kootaan aluksi säteilylain (859/2018) ja Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen ionisoivasta säteilystä (1044/2018) asettamat säädökset säteilyn lääketieteelliseen käyttöön osallistuvien työntekijöiden kelpoisuudesta, pätevyys- ja osaamisvaatimuksista sekä koulutuksesta ja perehdytyksestä.

SÄTEILYN LÄÄKETIETEELLISEEN KÄYTTÖÖN OSALLISTUVIEN TYÖNTEKIJÖIDEN KELPOISUUS JA OSAAMINEN

Säteilyn lääketieteelliseen käyttöön osallistuvan työntekijän kelpoisuudesta säädetään säteilylaissa (859/2018).

¹⁾ Kanta-Hämeen hyvinvointialueen säteilytoiminnan johtamisjärjestelmä
Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella ionisoivasta säteilystä (1044/2018) annetaan tarkemmat säännökset säteilyn lääketieteelliseen käyttöön osallistuvan työntekijän kel-

poisuudesta ja säteilysuojelun osaamisvaatimuksista. STMn asetuksen mukaan työntekijällä on oltava tehtävänsä edellyttämät tiedot, taidot ja osaaminen säteilyfysiikassa, säteilybiologiassa ja säteilysuojelussa.

Säteilylain mukaan toiminnanharjoittajan vastuulla on, että säteilyn lääketieteelliseen käyttöön osallistuvilla työntekijöillä on soveltuva kelpoisuus mukaan lukien säteilysuojeluosaaminen. Tämä velvoittaa toiminnanharjoittajaa, ja myös ulkopuolisen työntekijän työnantajaa, varmistamaan työn alkaessa, että työntekijän kelpoisuus ja pätevyys täyttävät lainsäädännössä asetetut vaatimukset.

Säteilyturvallisuusasiantuntijan tai säteilyturvallisuusvastaavan säteilysuojelukoulutuksen sisältyessä korkeakoulututkintoon koulutuksen suorittaminen on käytävä ilmi tutkintotodistuksesta tai koulutuksen suorittamisesta annetusta erillisestä todistuksesta.

Säteilylain mukaan toiminnanharjoittaja vastaa myös siitä, että lääketieteellisestä altituksesta vastuun osoittamista koskevat menettelyt sekä tutkimusten tai toimenpiteiden suorittamista koskevat vastuut ja menettelyt ovat selkeästi järjestetty.

SÄTEILYTYÖNTEKIJÖIDEN KOULUTUS JA PEREHDYTYS

Säteilylain (859/2018) mukaan toiminnanharjoittajan on huolehdittava, että kaikilla työntekijöillä, jotka osallistuvat säteilytoimintaan tai joiden tehtävät muutoin edellyttävät erityisosaamista säteilysuojelussa, on toiminnan ja tehtävien edellyttämä säteilysuojelukoulutus.

Koulutusta koskevat vaatimukset ja terveydenhuollon henkilöstön säteilysuojelukoulutusta koskevat tarkemmat vaatimukset on säädetty Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa ionisoivasta säteilystä 1044/2018.

AMMATTITAITOA YLLÄPITÄVÄ TÄYDENNYSKOULUTUS

Säteilylain (859/2018) mukaan toiminnanharjoittajan on huolehdittava, että säteilytoimintaan osallistuvat työntekijät saavat säteilysuojelua käsittelevää täydennyskoulutusta riittävästi ja säännöllisesti. Huolehtiminen sisältää myös velvoitteen pitää kirjaa työntekijäkohtaisesti toiminnanharjoittajan vastuulla olevasta säteilysuojelun täydennyskoulutuksesta.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa ionisoivasta säteilystä 1044/2018 on säädetty tarkemmin säteilytoimintaan osallistuvan työntekijän täydennyskoulutuksesta. Täydennyskoulutusta koskevista vaatimuksista säädetään STMn asetuksen liitteessä 5, taulukossa 1.1.

Säteilysuojelun täydennyskoulutuksella varmistetaan, että säteilytoimintaan osallistuvilla työntekijöillä on työtehtäviensä mukaiset, ajantasaiset tiedot ionisoivasta säteilystä ja sen

vaikutuksista sekä säteilysuojelusta ja säteilytoimintaa koskevista säädöksistä, määräyksistä ja ohjeista.

Säteilytoimintaan osallistuvan työntekijän on saatava säteilysuojelun täydennyskoulutusta vähintään viiden vuoden jaksoissa. Täydennyskoulutuksessa on painotettava kussakin tehtävässä tarpeellisia säteilyturvallisuuteen liittyviä erityispiirteitä ja kyseisessä säteilytoiminnassa säteilyturvallisuuteen vaikuttavia muutoksia ja uusinta tietoa.

SÄTEILYN KÄYTÖN VALTUUDET

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen säteilytoiminnan johtamisjärjestelmä rakentuu hallinnollisesti ja organisatorisesti sovittuun kokonaisuuteen, jossa säteilytoiminta on jaettu modaaliteettikohtaisiin vastuualueisiin. Säteilytoiminnan vastuutahoille ja asiantuntija- ja vastuuhenkilöille asetetut tehtävät, selkeä keskinäinen yhteistyö sekä raportointivelvoite tiedonkulun varmistamisessa luo perustan hyvälle turvallisuuskulttuurille. Säteilytoiminnan johtamisjärjestelmässä kuvatuilla yhteydenpitomenettelyillä ja raportointikanavilla kaikki ammattiryhmät ja työntekijät kuuluvat säteilytoiminnan tiedonkulun systemaattiseen ja kattavaan ketjuun.

Toiminnanharjoittajan on huolehdittava siitä, että säteilytoiminnan johtamisjärjestelmän asiantuntijalla ja vastuuhenkilöllä on riittävä toimivalta hoitaa hänelle osoitetut tehtävät ja käytännön vaatimat edellytykset tehtävänsä hoitamiseen kaikissa tilanteissa.

SÄTEILYN KÄYTÖN KESKEYTYSVALTUUDET

Kaikkien säteilytoiminnan johtamisjärjestelmässä mainittujen vastuullisten henkilöiden oikeutena on epäselvissä tilanteissa keskeyttää säteilyn käyttö, kunnes johtamisjärjestelmässä ylempänä oleva on ottanut kantaa asiaan.

SÄTEILYN LÄÄKETIETEELLISEN KÄYTÖN VASTUUROOLIT

Seuraavassa kuvataan lyhyesti asiantuntijoiden (STA ja LFA) ja säteilyturvallisuusvastuutaavien (STV) roolit, kelpoisuusvaatimukset ja yleisimmät tehtävät. Jäljempänä kuvataan muut säteilytoiminnan vastuuroolit, kelpoisuusvaatimukset ja rooleille asetetut vastuut ja tehtävät. Vastuuhenkilödokumentissa täydennetään ja täsmennetään vastuurooleja ja niille kuuluvia modaaliteettikohtaisia tehtäviä.

Muut kuin tässä dokumentissa kuvatut säteilytoiminnan vastuuroolit kuvataan säteilytoiminnan laatujärjestelmässä (laatukäsikirja).

SÄTEILYN KÄYTÖN ASiantuntijat ja säteilyturvallisuusvastuutaavat

1. Säteilyturvallisuusasiantuntija (STA)

Säteilyturvallisuusasiantuntijan kelpoisuus

Säteilylain (859/2018) 37 § säättää säteilyturvallisuusasiantuntijan kelpoisuudesta. Terveystieteiden säteilytoiminnassa säteilyturvallisuusasiantuntijana voi toimia sairaalafyysikko.

Säteilyturvallisuusasiantuntijan tehtävät

- Säteilyturvallisuusasiantuntijan tehtäviin kuuluu mm. viestintä säteilyturvallisuusasioista, toiminnanharjoittajan opastus lakisääteisten vaatimusten noudattamisesta, neuvonta säteilysuojelukoulutuksesta säteilytoimintaan osallistuvalla henkilöstöllä sekä vastata säteilyturvallisuusasiantuntijan roolissa turvallisuusarvion ja säteilyturvallisuutta koskevien raporttien, suositusten ja ohjeiden laadinnasta
- Yhteydenpito ja raportointi säteilytoiminnan johtamisjärjestelmän mukaisesti
- Säteilyturvallisuusasiantuntijan modaaliteettikohtaisia vastuuta ja tehtäviä on täsmennetty vastuuhenkilödokumentissa.
- Säteilyturvallisuusasiantuntijan muita vastuuta ja tehtäviä on kuvattu tarkemmin erillisessä dokumentissa

2. Lääketieteellisen fysiikan asiantuntija (LFA)

Lääketieteellisen fysiikan asiantuntijan kelpoisuus

Säteilylain (859/2018) 38 § säättää lääketieteellisen fysiikan asiantuntijan kelpoisuudesta. Lääketieteellisen fysiikan asiantuntijalla on oltava terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain nojalla oikeus käyttää sairaalafysiikan ammattinimikettä.

Lääketieteellisen fysiikan asiantuntijan tehtävät

- Lääketieteellisen fysiikan asiantuntijan tehtäviin kuuluu altistuksen kohteena olevan henkilön säteilysuojelun suunnittelu, toteutus ja seuranta sekä vastata lääketieteellisen fysiikan asiantuntijan roolissa turvallisuusarvion ja säteilyturvallisuutta koskevien raporttien, suositusten ja ohjeiden laadinnasta
- Yhteydenpito ja raportointi säteilytoiminnan johtamisjärjestelmän mukaisesti
- Lääketieteellisen fysiikan asiantuntijan modaaliteettikohtaisia vastuuta ja tehtäviä on täsmennetty vastuuhenkilödokumentissa.
- Lääketieteellisen fysiikan asiantuntijan muita vastuuta ja tehtäviä on kuvattu tarkemmin erillisessä dokumentissa

3. Säteilyturvallisuusvastaava (STV)

Säteilyturvallisuusvastaavan kelpoisuus

Säteilylain (859/2018) 41 § säätelee säteilyturvallisuusvastaavan kelpoisuudesta.

Terveydenhuollon säteilytoiminnassa säteilyturvallisuusvastaavalla on oltava yliopistolaissa tarkoitettu ylempi korkeakoulututkinto soveltuvalta matemaattis-luonnontieteelliseltä, teknilliseltä, lääketieteen tai hammaslääketieteen alalta (toimintaan soveltuva koulutus).

Terveydenhuollon säteilylaitteiden ja -lähteiden asennus-, huolto- ja korjaustoiminnassa säteilyturvallisuusvastaavana saa toimia henkilö, jolla on soveltuva korkeakoulututkinto.

Lisäksi röntgenhoitajan saa toimia säteilyturvallisuusvastaavana perusterveydenhuollon tai yksityisen palvelujen tuottajan muussa natiiviröntgentoiminnassa kuin tietokonetomografiatoiminnassa.

Säteilyturvallisuusvastaavalla on lisäksi oltava toimintatyyppikohtaisella osaamisalalla edellytettävä säteilysuojelukoulutus ja riittävä työkokemus tehtävään soveltuvalta alalta. Säteilyturvallisuusasiantuntija voi kuitenkin toimia osaamisalallaan säteilyturvallisuusvastaavana ilman erillistä säteilyturvallisuusvastaavan säteilysuojelukoulutusta.

Säteilyturvallisuusvastaavan säteilysuojelukoulutuksen sisältyessä korkeakoulututkintoon koulutuksen suorittaminen on käytävä ilmi tutkintotodistuksesta tai koulutuksen suorittamisesta annetusta erillisestä todistuksesta. Toiminnanharjoittajan on varmistettava säteilyturvallisuusvastaavan kelpoisuus ennen tehtävässä aloittamista kelpoisuutta osoittavien todistusten perusteella, säteilylaki 42§.

Säteilyturvallisuusvastaavan tehtävät

- Huolehtii toiminnanharjoittajan apuna säteilysuojelun toteuttamisesta:
 - Säteilysuojelujärjestelyjen toteuttaminen
 - Määräysten noudattaminen säteilytoiminnassa
 - Säteilysuojelun optimoiminen päivittäisessä toiminnassa
 - Hyvän turvallisuuskulttuurin ylläpitäminen
 - Havaittuihin epäkohtiin puuttuminen
 - Säteilytoiminnan laadunvarmistusohjelman toteuttaminen
 - Henkilöstön säteilysuojelukoulutuksen toteuttaminen
 - Yhteydenpito Säteilyturvakeskukseen (STUK) toiminnan harjoittajan antaman valtuutuksen mukaisesti
 - Yhteydenpito ja raportointi säteilytoiminnan johtamisjärjestelmän mukaisesti

- Säteilyturvallisuusvastaavan modalitykohtaisia vastuita ja tehtäviä on täsmennetty vastuuhenkilödokumentissa.
- Säteilyturvallisuusvastaavan muita vastuita ja tehtäviä on kuvattu tarkemmin erillisessä dokumentissa

SÄTEILYN KÄYTÖN LÄÄKETIETEELLINEN VASTUU

Läketieteellinen vastuu säteilyn käytöstä jakaantuu säteilylain (859/2018) mukaan toimenpiteeseen lähettävän (113§) ja toimenpiteen suorittamisesta (114§) vastaavan lääkärin kesken.

Hoitoja ja tutkimuksia suorittavien yksiköiden lääketieteelliseen vastuuseen kuuluu huolehtia siitä, että käytössä olevat menetelmät altistavat potilaan säteilylle vain siinä määrin kuin se on välttämätöntä halutun tuloksen saavuttamiseksi.

1. Lähettävät lääkärit

Lähetteen antavan lääkärin ja hammaslääkärin kelpoisuus ja tehtävät

Säteilylle altistaviin lääketieteellisiin tutkimuksiin ja toimenpiteisiin lähetteitä antavan lääkärin pätevyysvaatimukset on annettu Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksessa ionisoivasta säteilystä 1044/2018.

Lähetteen antavalla lääkärillä ja hammaslääkärillä on oltava käytössään tavanomaisia säteilylle altistavia tutkimuksia, toimenpiteitä ja hoitoja koskevat lähettämissuosituksot. Koska säteilylle altistavasta tutkimuksen, toimenpiteen tai hoidon oikeutuksesta päättää ensi kädessä lähettävä lääkäri, tulee hänellä olla perustiedot ionisoivan säteilyn terveydellisistä vaikutuksista ja potilaan säteilyaltistuksesta ja –annoksista ko. tilanteissa. Hoitavan lääkärin kuuluu valita potilaan hoidot ja tutkimukset ottaen huomioon myös säteilynsuojelunäkökohdat. Lähetteen antajan on tarvittaessa konsultoitava asiantuntijoita ennen lähetteen antamista.

Läketieteen liseniaatin ja muun lähetteen antajan säteilynsuojelun osaamisvaatimukset on annettu STM:n asetuksen liitteessä 4, taulukossa 1.1 ja hammaslääketieteen liseniaatin taulukossa 1.2.

Lähetteen antavan lääkärin ja hammaslääkärin velvollisuudet

Säteilylain 113§ mukaan lähetteen antavan lääkärin ja hammaslääkärin on huolehdittava, että ennen tutkimuksen, toimenpiteen tai hoidon suorittamista:

- Hankitaan olennainen tieto aikaisemmista tutkimuksista, toimenpiteistä ja hoidoista
- Läheteessä annetaan säteilysuojelun optimointiin tarvittavat tiedot mukaan lukien tutkimus- tai hoitoindikaatio
- Säteilylle altistuvalla henkilöllä tai muulla asianosaisella annetaan tieto tutkimuksen, toimenpiteen tai hoidon hyödyistä ja säteilyaltistuksen aiheuttamasta mahdollisesta terveyshaitasta.

Lähetteen antavan lääkärin ja hammaslääkärin velvollisuus on määrittellä kuvauspyyntö riittävällä tarkkuudella, jotta vältytään toistuvilta, säteilyrasitusta kasvattavilta uusintakuvauksilta; sama määrittelyvelvollisuus koskee myös pyydettyä säteilylle altistuvalla henkilöllä kontrollikuvauksia.

2. Tutkimuksista ja toimenpiteistä vastaavat lääkärit

Tutkimuksista ja toimenpiteistä vastaavan lääkärin (vastuulääkärin) kelpoisuus

Lääketieteellisestä säteilylle altistavista toimenpiteistä vastaavan lääkärin ja toimenpiteen suorittajan pätevyysvaatimukset on annettu Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa ionisoitavasta säteilystä 1044/2018. STM:n asetuksen 9 § mukaan lääketieteellisestä altistuksesta vastuussa olevan lääkärin ja hammaslääkärin pätevyysvaatimukset ovat:

- Isotooppilääketieteessä kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen erikoislääkäri tai muu erikoislääkäri, joka on pätevä isotooppilääketieteeseen;
- Röntgentutkimuksessa ja toimenpideradiologiassa radiologian erikoislääkäri; muulla röntgenlaitteen käytöstä aiheutuvasta lääketieteellisestä altistuksesta vastuussa olevalla erikoislääkärillä on oltava erikoisalallaan tehtäviä tutkimuksia, toimenpiteitä tai hoitoja varten tarpeelliset tiedot säteilysuojelusta; Ko. pätevyysvaatimukset koskevat myös röntgentutkimuksen tai -toimenpiteen suorittavaa lääkäriä.
- Hammasröntgentutkimuksessa hammaslääkäri tai muu lääkäri, jolla on tarpeelliset tiedot säteilysuojelusta.

Vastuulääkärin säteilysuojelun osaamisvaatimukset

- Kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen erikoislääkärin säteilysuojelun osaamisvaatimukset on annettu STM:n asetuksen liitteessä 4, taulukossa 1.1
 - Isotooppilääketieteessä vastuulääkäri on kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen erikoislääkäri tai muu erikoislääkäri, joka on pätevä isotooppilääketieteeseen
 - Lisäksi erikoistuva lääkäri voi toimia lääketieteellisestä altistuksesta vastuussa olevana lääkärinä, kun häntä ohjaava erikoislääkäri on antanut hänelle tähän luvan.

- Tutkimuksissa, toimenpiteissä tai hoidoissa lääketieteellisestä altistuksesta vastuussa olevalla lääkäriellä on oltava tarpeelliset tiedot säteilysuojelusta.
- Radiologin ja muun toimenpideradiologiaa tekevän erikoislääkärin, hammasradiologin säteilysuojelun osaamisvaatimukset on annettu STM:n asetuksen liitteessä 4, taulukossa 1.1
 - Röntgentutkimuksista voi vastata radiologian erikoislääkäri ja muista röntgenlaitteen käytöstä aiheutuvista altistuksista erikoislääkäri, jolla on oltava erikoisalallaan tehtäviä tutkimuksia, toimenpiteitä tai hoitoja varten tarpeelliset tiedot säteilysuojelusta.
 - Lisäksi erikoistuva lääkäri voi toimia lääketieteellisestä altistuksesta vastuussa olevana lääkäriinä, kun häntä ohjaava erikoislääkäri on antanut hänelle tähän luvan.
- Hammaslääketieteen lisensiaatin, ja muun säteilyä käyttävän lääkärin säteilysuojelun osaamisvaatimukset on annettu STM:n asetuksen liitteessä 4, taulukossa 1.2.
 - Hammasröntgentutkimuksessa vastuulääkäri on hammaslääkäri tai muu lääkäri, jolla on tarpeelliset tiedot säteilysuojelusta.
 - Tutkimuksissa, toimenpiteissä tai hoidoissa lääketieteellisestä altistuksesta vastuussa olevalla lääkäriellä on oltava tarpeelliset tiedot säteilysuojelusta.
- Muissa tutkimuksissa, toimenpiteissä tai hoidoissa lääketieteellisestä altistuksesta vastuussa olevalla lääkäriellä on oltava tarpeelliset tiedot säteilysuojelusta.
 - Jos tarpeelliset tiedot säteilysuojelusta eivät ole sisällyneet 1 ja 3 momentissa tarkoitettulla lääkäriellä lääkärin opintoihin, tiedot voidaan hankkia suorittamalla STM:n asetuksen 8 §:ssä tarkoitettu täydennyskoulutus.

Vastuulääkärin tehtävät

Lääketieteellinen vastuu, sekä tutkimus- ja toimenpidevastuu on tehtävään nimetyllä vastuulääkäriellä.

Säteilylain mukaan lääketieteellisestä altistuksesta vastuussa oleva lääkäri vastaa tutkimuksesta tai toimenpiteestä aiheutuvan lääketieteellisen altistuksen oikeutuksesta, viime kädessä päättää sen tekemisestä ja vastaa siitä, että potilaalle aiheutuva säteilyaltistus on optimoitu.

Tutkimuksista ja toimenpiteistä vastaava lääkäri avustaa säteilyturvallisuusvastaavaa säteilytoimintaan liittyvissä asioissa:

- Lääkäreiden koulutus ja informointi
- Turvallisuusohjeiden antaminen
- Lääketieteellinen laaduntarkkailu suoritetaan tutkimuksista ja toimenpiteistä vastaavien lääkäreiden johdolla.
- Laadunvarmistusohjelman mukaiset muut vastuutehtävät
- Muut säteilytoiminnassa erikseen määritellyt tehtävät
- Yhteydenpito säteilytoiminnan johtamisjärjestelmän mukaisesti

- Raportointi modaaliteettia koskevissa säteilytoimintaan liittyvissä asioissa säteilyturvallisuusvastaavalle

Turvallisuusluvan haltija on järjestelyvastuussa ostopalveluna hankittavaan lääkäriresurssiin kuuluvan lääkärin nimittämisestä vastuulääkäriksi ja vastaa järjestelyssä tarvittavista muutoksista, toiminnan jatkuvuudesta ja tiedonkulun varmistamisesta. Ko. järjestelyssä turvallisuusluvan haltijan on erikseen määrättävä vastuulääkärille kuuluvat tehtävät.

SÄTEILYTOIMINNAN KÄYTTÖPAIKAN MUUT VASTUUHENKILÖT

1. Vastaavat käyttäjät

Vastaavan käyttäjän kelpoisuus

Säteilyä käyttävän terveydenhuollon ammattihenkilön, muun säteilyä käyttävän terveydenhuollon ammattihenkilön ja muun säteilylle altistavaa työtä tekevän terveydenhuollon ammattihenkilön kelpoisuudesta on säädetty Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa ionisoitavasta säteilystä 1044/2018.

Röntgenhoitajan säteilysuojelun osaamisvaatimukset on annettu STM:n asetuksen liitteessä 4, taulukossa 1.2. Säteilylain mukaan röntgenhoitaja saa itsenäisesti tehdä lähetteen mukaisen säteilylle altistavan tutkimuksen.

Muun säteilyä käyttävän terveydenhuollon ammattihenkilön ja muun säteilylle altistavaa työtä tekevän terveydenhuollon ammattihenkilön säteilysuojelun osaamisvaatimukset on annettu STM:n asetuksen liitteessä 4, taulukossa 1.3.

Vastaavan käyttäjän kelpoisuuden osoittaminen

- Röntgenhoitajan tutkinto, toimintatyypikohtainen ja osaamisalavaatimukset täyttävä säteilysuojelukoulutus, riittävä työkokemus
- Säteilyturvallisuusvastaavan toteama toimintatyypikohtainen ja osaamisalavaatimukset täyttävä säteilysuojelukoulutus, riittävä työkokemus

Vastaavan käyttäjän tehtävät

- Vastaavat käyttäjät toimivat laitevastaavina.
 - Turvallisuuden päivittäisen seurannan vastuu; vastaa siitä, että työskentely modaaliteetilla tapahtuu annettujen turvallisuusohjeiden mukaisesti
 - Uusien työntekijöiden perehdyttäminen laite- ja turvallisuusohjeisiin
 - Laadunvarmistusohjelman mukaiset vastuutehtävät

- Muut säteilytoiminnassa erikseen määritellyt tehtävät
- Yhteydenpito säteilytoiminnan johtamisjärjestelmän mukaisesti
- Raportointi modaaliteettia koskevissa säteilytoimintaan liittyvissä asioissa säteilyturvallisuusvastaavalle

2. Laadunvarmistuksesta vastaavat

Tekninen laadunvarmistus suoritetaan erillisen laadunvarmistusohjelman mukaisesti. Käytännössä laadunvarmistus tehdään osaksi yksiköiden (käyttöpaikkojen) ja osaksi huoltoa suorittavien yritysten yhteistyönä.

Laadunvarmistuksesta vastaavan kelpoisuus

Säteilyä käyttävän terveydenhuollon ammattihenkilön, muun säteilyä käyttävän terveydenhuollon ammattihenkilön ja muun säteilylle altistavaa työtä tekevän terveydenhuollon ammattihenkilön kelpoisuudesta on säädetty Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa ionisoitavasta säteilystä 1044/2018.

Röntgenhoitajan säteilysuojelun osaamisvaatimukset on annettu STM:n asetuksen liitteessä 4, taulukossa 1.2.

Muun säteilyä käyttävän terveydenhuollon ammattihenkilön ja muun säteilylle altistavaa työtä tekevän terveydenhuollon ammattihenkilön säteilysuojelun osaamisvaatimukset on annettu STM:n asetuksen liitteessä 4, taulukossa 1.3.

Laadunvarmistuksesta vastaavan kelpoisuuden osoittaminen

- Röntgenhoitajan tutkinto, toimintatyyppikohtainen ja osaamisalavaatimukset täyttävä säteilysuojelukoulutus, riittävä työkokemus
- Säteilyturvallisuusvastaavan toteama toimintatyyppikohtainen ja osaamisalavaatimukset täyttävä säteilysuojelukoulutus, riittävä työkokemus

Laadunvarmistuksesta vastaavan tehtävät

- Käytännön huolehtiminen laadunvarmistuksesta ja laadunvarmistuksen dokumentoinnista
- Laadunvarmistukseen liittyvät modaaliteettia koskevat tehtävät on kuvattu erillisessä dokumentissa
- Yhteydenpito säteilytoiminnan johtamisjärjestelmän mukaisesti
- Raportointi modaaliteettia koskevissa laadunvarmistukseen liittyvissä asioissa lääketieteellisen fysiikan asiantuntijalle

3. Henkilödosimetriasta vastaavat

Henkilödosimetriasta vastaavan vastuualue ulottuu kunkin turvallisuusluvan alaiseen säteilytoiminnan kokonaisuuteen.

Henkilödosimetriasta vastaavan kelpoisuus

Säteilyä käyttävän terveydenhuollon ammattihenkilön, muun säteilyä käyttävän terveydenhuollon ammattihenkilön ja muun säteilylle altistavaa työtä tekevän terveydenhuollon ammattihenkilön kelpoisuudesta on säädetty Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa ionisoitavasta säteilystä 1044/2018.

Röntgenhoitajan säteilysuojelun osaamisvaatimukset on annettu STM:n asetuksen liitteessä 4, taulukossa 1.2.

Muun säteilyä käyttävän terveydenhuollon ammattihenkilön ja muun säteilylle altistavaa työtä tekevän terveydenhuollon ammattihenkilön säteilysuojelun osaamisvaatimukset on annettu STM:n asetuksen liitteessä 4, taulukossa 1.3.

Henkilödosimetriasta vastaavan kelpoisuuden osoittaminen

- Röntgenhoitajan tutkinto, toimintatyypikohtainen ja osaamisalavaatimukset täyttävä säteilysuojelukoulutus, riittävä työkokemus
- Säteilyturvallisuusvastaavan toteama toimintatyypikohtainen ja osaamisalavaatimukset täyttävä säteilysuojelukoulutus, riittävä työkokemus

Henkilödosimetriasta vastaavan tehtävät:

- Käytännön huolehtiminen henkilökunnan annostarkkailusta ja annostarkkailun kirjanpidosta
- Muut säteilytoiminnan laatu järjestelmässä määritellyt tehtävät
- Yhteydenpito säteilytoiminnan johtamisjärjestelmän ja säteilytoiminnan laatu järjestelmän mukaisesti
- Raportointi modaaliteettia koskevilla säteilytoimintaan liittyvissä asioissa säteilyturvallisuusvastaavalle

4. Säteilytoiminnan tukihenkilöt

Röntgenosastolta nimetyt röntgenhoitajat toimivat tuki- ja yhteyshenkilöinä röntgenosaston ulkopuolisessa säteilyn käytössä (esim..C-kaaret, ERCP).

Säteilytoiminnan tukihenkilön kelpoisuus

Säteilyä käyttävän terveydenhuollon ammattihenkilön, muun säteilyä käyttävän terveydenhuollon ammattihenkilön ja muun säteilylle altistavaa työtä tekevän terveydenhuollon ammattihenkilön kelpoisuudesta on säädetty Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa ionisoitavasta säteilystä 1044/2018.

Röntgenhoitajan säteilysuojelun osaamisvaatimukset on annettu STM:n asetuksen liitteessä 4, taulukossa 1.2. Säteilylain mukaan röntgenhoitaja saa itsenäisesti tehdä lähetteen mukaisen säteilylle altistavan tutkimuksen.

Muun säteilyä käyttävän terveydenhuollon ammattihenkilön ja muun säteilylle altistavaa työtä tekevän terveydenhuollon ammattihenkilön säteilysuojelun osaamisvaatimukset on annettu STM:n asetuksen liitteessä 4, taulukossa 1.3.

Säteilytoiminnan tukihenkilön kelpoisuuden osoittaminen

- Röntgenhoitajan tutkinto, toimintatyypikohtainen ja osaamisalavaatimukset täyttävä säteilysuojelukoulutus, riittävä työkokemus
- Säteilyturvallisuusvastaavan toteama toimintatyypikohtainen ja osaamisalavaatimukset täyttävä säteilysuojelukoulutus, riittävä työkokemus

Säteilytoiminnan tukihenkilön tehtävät

Vastaavan käyttäjän opastaminen ja tukeminen säteilytoimintaan liittyvissä asioissa

- Neuvonta säteilyturvallisuusasioissa
- Neuvonta laite- ja turvallisuusohjeistuksessa
- Neuvonta säteilykoulutus- ja perehdyttämisasiossa
- Laadunvarmistusohjelman mukaiset vastuutehtävät
- Muut säteilytoiminnassa erikseen määritellyt tehtävät
- Yhteydenpito säteilytoiminnan johtamisjärjestelmän mukaisesti
- Raportointi modaaliteettia koskevissa säteilytoimintaan liittyvissä asioissa säteilyturvallisuusvastaavalle

5. Laitehuollosta vastaavat

Huollot ja korjaukset suoritetaan osittain Oma Hämeen tukipalvelut Oy:n toimesta laitteiden huolto- ja asennusturvallisuusluvalla (3781) ja osaksi ulkopuolisella avulla ja turvallisuusluvilla (huoltoa suorittavat yritykset).

Laitehuollosta vastaavan kelpoisuus

Terveydenhuollon säteilylaitteiden ja -lähteiden asennus-, huolto- ja korjaustoiminnassa vastaavan kelpoisuudesta on säädetty Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa ionisoitavasta säteilystä 1044/2018.

Terveydenhuollon säteilylaitteiden ja -lähteiden asennus-, huolto- ja korjaustoiminnassa säteilyturvallisuusvastaavana saa toimia henkilö, jolla on soveltuva korkeakoulututkinto. Säteilysuojelun osaamisvaatimukset on annettu STM:n asetuksen liitteessä 3, taulukossa 1.1.

Laitehuollosta vastaavan tehtävät:

- Laitteiden asennuksen, huollon ja ylläpidon koordinointi ja vastuu
- Laadunvarmistusohjelman mukaiset vastuutehtävät
- Muut säteilytoiminnassa erikseen määritellyt tehtävät
- Yhteydenpito säteilytoiminnan johtamisjärjestelmän mukaisesti
- Raportointi modaliteettia koskevissa säteilytoimintaan liittyvissä asioissa säteilyturvallisuusvastaavalle

MUUT SÄTEILYN LÄÄKETIETEELLISEEN KÄYTTÖÖN OSALLISTUVAT TERVEYDENHUOLLON AMMATTIHENKILÖT

1. Säteilyyn perehtynyt työterveyslääkäri

Säteilyyn perehtyneen työterveyslääkärin säteilysuojelun osaamisvaatimukset on annettu STM:n asetuksen liitteessä 4, taulukossa 1.3.

Säteilyyn perehtyneen työterveyslääkärin tehtävät

- Säteilyyn perehtyneen työterveyslääkärin on oltava yhteydessä Säteilyturvakeskukseen, jos säteilytyöntekijän terveydentilan seurannassa tehty havainto antaa aiheita epäillä säteilyturvallisuuden merkittävästi vaarantuneen.

2. Muut säteilylle altistavaa työtä tekevät terveydenhuollon ammattihenkilöt

Muiden säteilyä käyttävien terveydenhuollon ammattihenkilöiden ja muiden säteilylle altistavaa työtä tekevien terveydenhuollon ammattihenkilön säteilysuojelun osaamisvaatimukset on annettu STM:n asetuksen liitteessä 4, taulukossa 1.3.

Muu terveydenhuollon ammattihenkilö saa samassa tilassa (samassa tutkimushuoneessa) olevan lääketieteellisestä altistuksesta vastuussa olevan lääkärin valvonnassa avustaa sellaisen röntgenlaitteen käytössä, jonka käyttöön hänet on koulutettu. Esimerkiksi säteilylain vastaista on, jos lääkintävahtimestarit, sairaanhoitajat tai lähihoitajat käyttävät läpivalaisulaitetta itsenäisesti ilman lääketieteellisestä altistuksesta vastuussa olevan henkilön läsnäoloa.

Liite 1. Kanta-Hämeen hyvinvointialueen säteilytoiminnan johtamisjärjestelmään kuuluvat turvallisuusluvut

Rastilla (x) on merkattu säteilytoiminnan johtamisjärjestelmään kuuluvat turvallisuusluvut ¹⁾

Kanta-Hämeen hyvinvointialue

x	2057	Radiologia: Kanta-Hämeen keskussairaalan Hämeenlinnan ja Riihimäen yksiköt, Forssan sairaala, Hämeenlinnan kaupungin pääterveysasema
	7466	Hammasröntgen: Kanta-Hämeen keskussairaalan Hämeenlinnan yksikön hammasröntgen, Lammin hammashoitola, Hämeenlinnan pääterveysaseman hammasröntgen ja hammashoitola, Hauhon hammashoitola, Rengon hammashoitola, Iittalan hammashoitola, Jukolan hammashoitola, Hätilän hammashoitola, Riihimäen seudun terveyskeskuksen hammashuolto, Forssan seudun pääterveysaseman hammashoitola, Jokioisten hammashoitola, Humppilan hammashoitola, Ypäjän hammashoitola, Tammelan hammashoitola, Parolan terveysaseman hammashoitola
	5469	Leikkaustoiminta: Kanta-Hämeen keskussairaalan Hämeenlinnan yksikön leikkausyksikkö, Forssan sairaala
	2459	Isotooppilaboratorio: Kanta-Hämeen keskussairaala, Hämeenlinnan yksikkö, isotooppilaboratorio
	3781	Asennus- ja huoltolupa: Oma Hämeen tukipalvelut Oy

¹⁾ Säteilyturvallisuusvastaavan tulee toimittaa voimassaolevasta säteilytoiminnan johtamisjärjestelmän kuuluvasta turvallisuusluvasta kopio johtajayliffysikolle, joka ylläpitää säteilytoiminnan johtamisjärjestelmään kuuluvien turvallisuuslupien sähköistä ajantasarekisteriä (viivytysten tiedonkulku)

Liite 2. Kanta-Hämeen hyvinvointialueen säteilytoiminnan johtamisjärjestelmän kaavio

